

دیپلماسی، زیر پوست جام جهانی

▲ فرناز حسعلی زاده

روز گذشته و در خلال حواشی رنگارنگ بازی ایران مقابل آرژانتین، تئوتیت های مختلفی در فضای مجازی منتشر شد. از جمله بخش فارسی زبان دستگاه دیپلماسی ایالات متحده در پیامی که در حساب کاربری تویتر خود منتشر کرد، بازی کشورمان را «شجاعانه»، «زیبا» و «سزاوار» «تحسین» توصیف کرد و به اعضای تیم ملی فوتبال ایران «دست مریزاد» و «خسته نباشید» گفت. همزمان با این پیام، صفحه منتسب به گروهک تروریستی داعش در حساب تویتر منتسب به خود با انتشار پیامی به «بیونل مسی» زنده تک گل آرژانتین تبریک گفت. داعش در این پیام - که به زبان عربی نگاشته شده - به مسی لقب «بومهداف آرژانتینی» داده و از او به عنوان «امیر داعش در امریکای جنوبی» نام برد و فوق ستاره آرژانتینی را دعوت کرد که به «صف جهادگران» داعش بپیوندد. در ادامه «ولی نصر» مشاور سابق اوباما و رئیس دانشکده مطالعات بین المللی دانشگاه جان هاپکینز امریکا با ارائه تحلیلی کوتاه از باخت ایران مقابل آرژانتین، ابراز تأسف کرد و در مقابل «ووفر جندلمن» سخنگوی نتانیاهو خرسندی خود از گل مسی به ایران را پنهان نکرد و در فیس بوک خود ابراز خوشحالی کرد. کنار نبرد «تئوتیتی» کاربران ایرانی با داور صرب بازی،

دولتمردان کشورمان هم ترجیح دادند از کانال شبکه‌های اجتماعی به اعضای تیم ملی تبریک بگویند. چنانکه «محمد جواد ظریف» وزیر پرکار عرصه مجازی، دقیقی پس از پایان بازی از طریق فیس بوک خود به فونالیست‌ها پیام داد که: «امشب بچه‌ها در برزیل غوغا کردند. دمشون گرم که همه ما را سربلند کردند.» اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهوری هم در صفحه شخصی خود در فیس بوک نوشت: «فوتبال جوانمردانه، تلاش خستگی ناپذیر و اعتماد به نفس تحسین برانگیز فرزندان عزیز فوتبالیست در مقابل تیم پرآوازه آرژانتین، صرف نظر از نتیجه آن، مایه مباهات هر ایرانی است.»

فراز از قضاوت درباره خوب و بد اظهار نظر هادار این خصوص، سه نکته نگاه ناظران را به خود جلب کرد. قشری ترین پیام این موضعگیری‌ها، «رابطه سیاست و ورزش» بود که بحث‌های گذشته درباره «پیوند نانوشته» یا «تأثیر گذاری متقابل» این دو مقوله بر هم را بازخوانی کرد. نکته دوم «نقش ویژه شبکه‌های مجازی» بود که هم گروهک تروریستی چون داعش، هم دیپلمات‌های بلندپایه و هم کاربران عادی از آن به عنوان کانال ارتباطی سود جستند. اما وجه نه چندان آشنای این رویدادها همان نکته‌ای بود که گاردین هفته گذشته به آن اشاره داشت. این روزنامه انگلیسی در یکی از شماره‌های اخیر خود به انتشار تصاویر تماشای فوتبال ایران و نیجریه از سوی

«حسن روحانی» رئیس جمهوری کشورمان اشاره کرد و در تحلیل خود عنوان کرد که اقدام وی مصداق «دیپلماسی فوتبالی» است. اشاره او به عکس‌هایی بود که بعد از فوتبال ایران و نیجریه در صفحه تویتر منتسب به رئیس جمهوری منتشر شد. عکس‌هایی که در آن رئیس جمهوری را متفاوت از پوشش همیشگی و در حالی که تی شرت و شلوار تیم فوتبال کشورمان را به تن دارد، نشان می‌دهد. گاردین در تحلیل این تصاویر، حتی به اقلام خوراکی روی میز هم توجه کرد. بازتاب گسترده این تصاویر در صفحه مجازی، باعث شد مردم لرستان هفته گذشته در مراسم استقبال از روحانی، پوسترها با عکس ورزشی روحانی را در دست داشته باشند. اقدام مردم لرستان در حالی بود که هنوز محافل رسانه‌ای داخل کشور آن گونه که باید و شاید به بررسی ابعاد این اقدام رئیس جمهوری نپرداخته‌اند. این که «دیپلماسی فوتبالی» آن هم در شرایطی که دستگاه دیپلماسی کشور درگیر یکی از دشوارترین مذاکرات است چه پیامی دارد؟ پیام پنهان تبریک‌ها و تأسف دیپلمات‌های ارشد کشورهای مختلف چیست؟ دیپلماسی فوتبالی چه ظرفیتی برای پیشبرد اهداف ملی دارد و سؤالاتی از این دست، نیازمند پاسخ تحلیلی‌گران است. پرسش‌هایی که احتمالاً تا پایان جام جهانی بر شمار آن افزوده هم می‌شود؛ بویژه آن که «توپ» تا به زمین برسد، هزار چرخ می‌خورد.